

BEANTWOORDING VRAGEN EENVANDAAG TERNAARD

De NAM wint al sinds 1969 gas onder de Waddenzee. Het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu is gepubliceerd, is een stap in een al veel langer geleden ingezette vergunningenprocedure. De mijnbouwwet is zo ingericht, dat het ministerie van EZK een aangevraagde vergunning niet kan weigeren indien aan alle wettelijke voorwaarden wordt voldaan. Het uitgangspunt is dat mijnbouw alleen kan als het veilig is voor milieu en mens en geen schade brengt aan de natuur. Daarbij laten we ons natuurlijk onafhankelijke adviseren door experts als Staatstoezicht op de Mijnen en de Mijnraad.

In het specifieke geval van Ternaard heeft een uitgebreid omgevingsproces plaatsgevonden. Ambtenaren van het ministerie en de minister hebben regelmatig met belangengroepen en omwonenden gesproken. Als er uiteindelijk gaswinning plaats gaat vinden, gebeurt dat volgens het hand-aan-de-kraan-principe: we zitten er bovenop en kunnen meteen actie ondernemen als er iets onwenselijks dreigt te gebeuren.

In het algemeen geldt dat de vraag naar gas de afgelopen jaren niet is afgenomen. Integendeel. Voorlopig hebben we nog aardgas nodig voor onze energiebehoefte. Winning in eigen land is per saldo minder schadelijk: uit recent onderzoek van het *Oxford Institute for Energy Studies* blijkt dat gas importeren tot veel hogere CO₂-uitstoot leidt.

- In maart is mede na een motie van de Tweede Kamer besloten het besluit over de vergunning uit te stellen. Wat is er veranderd dat u de stukken nu alsnog ter inzage legt?

De motie Dik-Faber vraagt om geen onomkeerbare stappen te zetten zolang de door de Kamer gevraagde onderzoeken niet aan de Kamer zijn gestuurd. De motie vraagt niet om uitstel van besluit vergunning. De bedoelde onderzoeken zijn de evaluatie van het hand-aan-de-kraan-principe en de actualisatie van de relatieve zeespiegelstijgingsscenario's. Deze onderzoeken zijn 28 juni aan de Kamer gestuurd.

- Op 15 september is er nog een commissie-debat in de Tweede Kamer over het rapport 'hand aan de kraan'. Waarom heeft u niet gewacht tot na dat moment om deze vergunning ter inzage te leggen?

Uit de adviezen die we hebben gekregen en op grond van de onderzoeken die zijn gedaan, blijkt dat er op dit moment geen reden is om de vergunningprocedure te staken of uit te stellen, ook met het oog op zorgvuldigheid richting de aanvrager. Overigens is ook in het commissiedebat Mijnbouw/Groningen van 1 juli 2021 gesproken over de gaswinning onder de Waddenzee.

- Het kabinet is demissionair. Waarom wacht u niet met verdere stappen over een besluit over nieuwe gaswinning tot er een nieuw kabinet is?

Het gaat hier om de volgende stap in een vergunningenprocedure. Dat is uitvoering van bestaand beleid. Een demissionair kabinet kan geen nieuw beleid maken – behalve op door de Kamer gegeven uitzonderingen zoals Corona of Groningen.

- Friese gemeenten, de provincie Friesland, omwonenden en een groot aantal natuurorganisaties hebben er bij u op aangedrongen de gaswinning bij Ternaard niet toe te staan. Op welke wijze heeft u deze weerstand mee laten wegen in het besluit om de stukken voor de vergunning nu toch ter inzage te leggen?

Er zijn met belanghebbenden in de omgeving onder meer afspraken gemaakt over het verdelen van de lusten en de lasten. Zo komt er een fonds met 60 miljoen euro voor investeringen in het gebied. Ook zijn er afspraken gemaakt over de afhandeling van eventuele schade, de manier waarop de effecten worden gemonitord en wat er gebeurt als de effecten groter zijn dan gedacht.

Gelet op de Mijnbouwwet (die in 2012 nog grotendeels is herzien) kan het ministerie de adviezen van andere overheden alleen laten meewegen zolang die gaan over veiligheid voor milieu en mens. Vaak gaat het echter over de wenselijkheid van gaswinning *an sich*, maar dat is niet iets dat we mee kunnen nemen in de vergunningenprocedure.

- Kunt u zich voorstellen dat al deze partijen zich niet gehoord voelen? Graag een reactie daarop.
Zoals hierboven is aangegeven, is intensief gesproken met verschillende partijen in het gebied. Een aantal partijen ziet liever in het geheel geen gaswinning. Dat er nu een positief ontwerpbesluit ligt, is voor hen teleurstellend. Maar er is veel inspanning verricht om de zorgen die zij hebben te adresseren en daaraan tegemoet te komen.

- Hebben de conclusies in het recente klimaatrapport van het IPCC nog meegewogen in uw besluit? Op welke wijze?

Het recent verschenen IPCC-rapport bevestigt het belang om het energiesysteem te verduurzamen en in te zetten op hernieuwbare technieken als wind- en zonenergie. Deze omslag is echter niet van de ene op de andere dag gerealiseerd. De verwachting is dat aardgas de komende decennia nog noodzakelijk is voor bijvoorbeeld de productie van elektriciteit en voor huishoudens. Stoppen met aardgaswinning in Nederland, ook onder de Waddenzee, lijkt in het kader van het terugbrengen van broeikasgassen contraproductief. In een recent onderzoek van het *Oxford Institute for Energy Studies* is berekend dat het vervangen van 1 miljard kuub in Nederland geproduceerd aardgas door geïmporteerd aardgas leidt tot minimaal 135,000 ton extra uitstoot van broeikasgassen.

- Waarom heeft u ondanks de conclusies van het IPCC er toch toe besloten de vergunningsprocedure door te zetten, terwijl daar duidelijke (nieuwe) signalen over de gevaren van onder meer de zeespiegelstijging in worden benoemd?

Een adviesgroep bestaande uit wetenschappers van KNMI, Deltares, TNO en de Universiteit Utrecht heeft eind vorig jaar advies uitgebracht aan het ministerie van EZK met betrekking tot de relatieve zeespiegelstijgingsscenario's voor de Waddenzee. Dit advies is ook meegestuurd aan de Kamer met de brief van 28 juni 2021 (Kamerstuk 29 684 en 33 529, nr. 218). De onderliggende globale ramingen voor de zeespiegelstijging die hiervoor zijn gebruikt, zijn dezelfde als de ramingen die onder het meest recente IPCC-rapport liggen.

Het wetenschappelijke adviescollege dat de evaluatie van het 'hand aan de kraan'-principe heeft uitgevoerd, komt tot de conclusie dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat de gaswinning onder de oostelijke Waddenzee, en de daardoor veroorzaakte bodemdaling in combinatie met de verwachte relatieve zeespiegelstijging, op lange termijn zal bijdragen aan het verdrinken van de Waddenzee. Dit aangezien de kritische grens van verdrinking, zelfs bij extreme zeespiegelstijgingsscenario's, pas wordt bereikt geruime tijd nadat de gaswinning zal zijn beëindigd.

- Is er een mogelijkheid dat u uiteindelijk alsnog afziet van definitieve vergunningverlening? Kunt u dat nader toelichten?

Indien een aanvraag voldoet aan de wettelijke vereisten dan moet het ministerie van EZK deze afgeven. Op dit moment is er geen aanleiding om de vergunning niet te verlenen. De zienswijzen zouden eventueel nog tot nieuwe inzichten kunnen leiden waardoor de vergunningen aangepast of geweigerd moeten worden.

- Op welke termijn denkt u dat de gaswinning kan beginnen bij Ternaard?

De verwachting is dat dat in 2023 zal zijn.